

לפני 25 שנה

"העולם הזה" 717
התאריך: 26.7.51

הצלב, דחפוהו, אימו לשבור את מצלמתו. בריכוז של עולים חדשים ביפו הפית תועמלן מיפלגתי (דובר אידיש), את הקהל (דובר רוסית, בולגרית, רומנית) נגד חברי המערכת, שנאלצו להגן באגרופיהם על זכותם לרשום ולצלם. כמה שוטרים שנכחו במקום (בהנהגת סמל מס' 1572) עמדו מן הצד, אסרו על חברי המערכת למלא את תפקידם, במקום להגן עליהם... " שער-הגיליון הוקדש לנושא, "בעד מי עליך להצביע", לתצי לוב היר האלמונית שתמיל את הקבוצות הגורליות, ועליהן התצי לזימם של דויד בן-גוריון, משה פנה, ראש הרשימה הערבית ג'ר/ג'ורה, ישראל רוקח, משה שפירא ותופיק טובי. מכל אלה עדיין חי כיום רק טובי.

גיליון "העולם הזה" שיצא לפני 25 שנה בדיוק, הכיל כתבת ענק מצולמת (5 עמודים) תחת הכותרת "בחירון העולם הזה". כבחירו היו 25 שאלות, שמטרתן להקל על הכוחר בהצבעתו. השבוע לפני 25 שנה נרצה עכראללה מלך ירדן, רצח שהביא לכמה תגובות בשבועון ולקריקטורה של דוש. המילחמה בהודו-סין וקיצוץ-המוזון בצרפת באו לידי ביטוי בכתבות שעסקו בעולם הרחב.

השבוע לפני 25 שנה התחולל "משבר-הקרח" (מוספר המקורים החשמליים באותה עת היה מצומצם). השמועות על הגופים הפוליטיים, שנצבו מאחורי המחסור בקרח, הביאו את המערכת לחקור את הגורמים למחסור. במהלך החקירה נתקל צוות-המערכת בעוינות, שעליה נכתב במדור "קורא יקר": "היו גם גילויים אחרים. אנשי מיפולגות מסוימות, שפכרו כי גילוי המצב עלול להזיק למיפולגתם לקראת הבחירות, ניסו למנוע בכוח בעד חברי-המערכת מלמלא את תפקידם הציבורי. ליד "בית-אלוורוב" בתל-אביב התנפלו אנשי מיפולגת-פוטליאי" על

מחסור הקרח עמד להפיל את מפא"י * ח'יוזר

על כיסא חשמלי * שר-המישפטים ויחר על מכונית-השרד

די מיסכן. והמום במקצת. האין זו אחת ההוכחות לסיפוריו על גנינת שופן? נחום נרדי, תל-אביב

העם

"מיבצע אמבטיה"

מאז ימי המישטר הצבאי של "מיבצע פיל" לא זכרה תל-אביב מחוזה כזה של התרגשות והיסטריה המונית: גשים מיררו בכבי ליד עגלת-הקרח, מחלקי-קרח הופלו ונדרסו עלידי המון וועם. קטטות ידיים של גברים נרגזים.

ביום השישי הגיע הריקוד מסביב לעגל-הקרח הגמס. לשיאו. כשירדה לפנות ערב, היריעה על רצח עבדאללה על ראש התור, התפלאו הגברים והנשים שמישהו יוכל לייחס חשיבות כלשהי למעשה כה בלתי-חשוב. אילו הגיעה אותה שעה כדי דיעה שהמאדים עומד להתנגש עם כדור-הארץ, לא היתה התגובה. מן הסתם, לר הת יותר.

לא היה ספק שעניין הקרח, שבא ברצח הבלתי-נזקק, יעלה למפא"י ככמה מקומות בכנסת. הצינונים-הכלליים כפצו על המציאה, החלו לעבוד על התורים ("אם אין לך קרח, שים את מפא"י במקרר!"). מפא"י ניסתה להפוך את הרוח, הפיצה, בדבר ובג'ורטלס'1951, את הטענה (הכוזבת) כי אילו לא היתה כאן אלא מזימה ודוגית של האופוזיציה, שישלמה כסף לבעלי בתי-החורשת למען יצמצמו את התפוקה. התור צאה: המצב הוחמר עוד יותר. האוכלו-סיה, ששמעה על המזימה הגוראה, החלה אוגרת בלוקים של קרח באמבטיים.

פנשים

יקח החשמלאים

עוד בילדותו אהב יוהר מגון את החשמ' לאות. הוא היה מרכיב מנורות חשמל, מפעיל סוללות. בונה מקלט-רדיו. כש' סיים (השנה) את הגימנסיה, נרשם לטכ' ניו.

בינתיים יצא יוהר בערבים עם בחור רות, ביניהן כאלה שהוא העריך וגם טיפוסים מרגיזים. יום אחד החליט להפ' על את ידיעותיו בחשמל כדי ללמדן לקח.

מכחבים

נרדי וגד וילנסקי

בתולס הוה (711), בשיחה עם סופר העיתון, דובר על מכת השלאגרים הזולים המציפים כיום את הארץ. זה פגע באחד מנושאי-כילוי של הפיומן הקל, מר וי' לנסקי, אשר היה ידוע לי בזמנו מתוך פריטה בבתי-קפה תל-אביביים. יש להור דות שבזמננו, שלאגר זול זהו עסק מכניס, ובפרט בסיוע של הרדיו ותקליטים. ול' דוגמה — השמעת צריחות בלתי-אסתטיות, עם תערובת של ארוטיקה וזלה, בשיירתה של שושנה דמארי, אשר מצאה את המ' קום המתאים לה במועדון-לילה בניו-יורק.

לדעתי ולדעת רבים, יש להילחם בנגע זה עד חורמה. כי הציפייה לסחורה הנ'ל גוברת, ובפרט אם השוגד של הזמר הנ'ל נעזר על-ידי אלה שרוצים בכליון או מחק סיסטמתי של הניגון העברי המקורי. בעקיצות של וילנסקי וחבריו, אשר הוד' פסו בשני גיליונות העולם הזה, רצופים זה לזה, נדפסה גם עלילה משונה של מר וילנסקי, כאילו נמלטתי אל מעבר לים למען נגן את שופן. רעיון יפה, ובפרט ששופן אהוב עלי. אך לאמתו של דבר ניגנתי אותו בפאריס ובארץ (בפרט בזמ' גיום של אימפורט של אמנות הוימרה הג' רועה ביותר, המוצפת בארצנו. הן אורחים מבחוץ והן מקומיים).

ברצוני לספר, לשם האמת, כי בספטמבר 1947 ססתי, לפי הזמנה מיוחדת, לפאריס, כציר לקונגרס עולמי למוסיקה ולפולקלור-עמים. לייצג את הזמר הארצישראלי מ' צרפת הוומנתי לשרות קונצרטים לארצות-הברית. על עצם פעולתי המוסיקאלית המ' סועפת עוד אכתוב, אך עובדה אחת יש לציין, כי בשנת 1949, בנשף הגדול ש' נערך בניו-יורק ביום-העצמאות במדיטון סקוור-גארדן, ובמעמד של 20,000 איש, בוצעה במרכז התוכנית סוויטה הזמורתית שלי לבאלט על נושאים ישראלים. להקה של כוחות מפורסמים ביצעו את היצירה הגדולה משיעבוד לניצחון.

ניגנתי וגם ניצחתי על הכל, אך הס' פקתי לראות באותו ערב, בין העומדים ליד הכמה, גם את וילנסקי, אשר נראה

הרכיב מערכת מיוחדת של חוטים בלתי נראים, וחיכה לרגע המתאים. חדרו של יוהר מזכיר מעבדה מיטורית. חוטים שוגים, אנטנות, סוללות ממלאים את המקום.

כסא המתכת. רחל, אחת החברות של יוהר, רגילה להתהלך במכונסיים קצי רים. גם אותו ערב, שכבאה לחדרו לבשה אותם. היא התיישבה על אחד הכיסאות העשויים מתכת. לכיסא היה חיבור. יוהר ישב בסניגה אחרת של החדר, פתח בשי' זה איתה. היא היתה-אחת הבלתי-סימ' פטיות. אופן הוויכוח שלה הרגיוו היא התעקשה על כל פרט, וכאילו להכעיס התווכחה על כל דבר. כשבא רגע מתאים, ורחל הוציאה שוב את יוהר מכליו, הפעיל הטכנאי כפתור. זרס-חשמל עבר בגופה של רחל.

"משהו דוקר כאן", אמרה, "משהו לא בסדר!" ברברגע נפסק הזרם, כדי לחזור בפעם נוספת. ביתר כוח, אולם ברגע מסור יים עבר את הגבול. הזרם היה חזק, הב' חורה השמיעה צעקה, נפלה מהכסא כש' החרתה מעורפלת.

"זה הכל בגלל שאת מתווכחת יותר מדי", אמר יוהר, "זהו עצבות כזאת ש' תוקפת אותך".

למחרת הלכה רחל לרופא, לשאול עצה. הרופא אמר כי היא בריאה. אין זה מת' קבל על הדעת שביגלל ויכוחים דוקר הגוף. החשד עלה בלבה של רחל, והיא סיפרה עליו לאחיו.

כעבור כמה ימים גודמנה רחל שגית לחדרו של יוהר. היא ישבה בכיסא-המתכת, לא חסר גם ויכוח. בחוץ חיכה אחיה, היא השמיעה צעקה, האח חזר לחדר, ערך חיפוש וגילה את התחבולה.

הוא תסס מייד את העניין, חיבר את החושים והושיב את יוהר על הכיסא. לקול הצעקות באו השכנים. הם לא הבינו מאר' מה, רק שמעו מילים מובעות בפחד: "עזוב, אתה לא מכיר את הטרנספורמטור! זה לא צחוק, אתה לא מכיר את החיבורים שלי!" מייד החל האח משמיד את חיבור רייה-חשמל. תוך כדי כך אירע קצר ש' מלי, ואש פרצה במקום.

בסופו של דבר ניכונה יוהר, הבחורה קיבלה זעזוע, ועתה יצטרכו שני החשמלי אים לעמוד לדין, על הגזק שגרמו למקום ועל השתמשם באמצעים בלתי-חוקיים.

אנשים

* כאשר ד"ר פונחם רוזן, שר-המישפטים ומנהיג המיפולגה הפרוגרסיבית, יצא למסע-בחירות בין יישובי העולים (בעיקר: רומנים, מבני העובד הציוני הפרוגרסיבי), נקט שיטה שונה מזו של בי.גי.: כאי-שיפולגה ויתר על מכוניתו הרשמית, שבה הוא נוסע כשר בממשלה, ויצא לסיור במכונית פרטית.

* למרות שיעקב (ארוכה הדרך ל' חרות) מרירור, מפקד-אצ"ל לשעבר, פעיל ביותר בתעמולת-הבחירות של חרות; יטוש אחר הבחירות את פעילותו המדי-נית ופונה לעסקיי-בוא. בין תוכניותיו: בית-קירור באילת, שבו יאוחסנו בשר ומ' זונות שיובאו בדרך ים-סוף, מאפריקה המיוזחת ומחבש...*

* מועמד מק"י לכנסת, עורך-הדין חנה זאקארה, ערבי נוצרי, איבד את זכות מועמדותו. ההנמכה (של מישרד-הפנים) שיבתו לישראל ב-1948 (במטוס ששכר בקפריסין). היתה בלתי-חוקית.

* לפני היכנסו לבית-החולים, לעריכת ניתוח בשלפוחית-השתן, מיהר פרנצ'יס קו פרנקו, רודן אספרו, לטכס רב-פאה, שבו העניק לו ציר מצריים במאדריד את אות-הכבוד המצרי על-שם פואד הר' ראשון...*

* שעה שד"ר מוחמד מוצדק הל-אים את הנפש (באיראן), שכב השאה הר' איראני מוחמד ראזה פהלאווי, בי משוכב שבבתי-החולים בטהראן ונתה ב' הצלחה במעיה-העיור על-ידי מנתח אמרי' קאי שהוטס יחד עם מנתח נוסף, מומחה להרדמה, ושלוש אחיות) מארצות-הברית. הסבר הצלחת הניתוח (לדעת האיראנים): כריית שני ראשי-כבשים, והטלתם מתחת לגלגלי מכונית השאה, בהיכנסו לבית-החולים.

• כיום ל"ע.
• מרדור הקים אז את חברת אינקודה, שנכשלה כעבור זמן, ופנה לאחר-מכן ל' הקמת החברה הימית להובלת פרי, הש' רייה עתה בקשיים.
• אביו של המלך פארוק.

